I·N·S·T·I·T·U·T·A·S

MOKSLO DARBŲ SĄVADAS
1992 - 2006

BAUDŽIAMŲJŲ IR ADMINISTRACINIŲ TEISINIO POVEIKIO PRIEMONIŲ DARNOS TYRIMAS. SANKCIJŲ SISTEMOS DARNOS MODELIAVIMAS (2004)

Tyrėjų grupė: A. Čaplinskas, A. Dapšys, J. Misiūnas, A. Bentkuvienė

Šiame tyrime nagrinėta baudžiamosios ir administracinės atsakomybės atribojimo problema. Ji tapo ypač aktuali, kada naujasis Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas nustatė atsakomybę ne tik už nusikaltimus, bet ir už baudžiamuosius nusižengimus, kuriuos dažnai nėra lengva atskirti nuo administracinių teisės pažeidimų. Vadovaujantis vien šiuo metu teisinėje literatūroje bei įstatymų leidyboje vyraujančiais formaliais teisiniais kriterijais, ne visada galima pagrįstai atsakyti į klausimus, kodėl vienos veikos laikytinos nusikaltimais, kitos baudžiamaisiais nusižengimais, dar kitos - administraciniais teisės pažeidimais.

Tyrimu siekta patikslinti bei sukonkretinti kriterijus, padedančius objektyviau atriboti baudžiamosios ir administracinės atsakomybės rūšis.

Siekiant šių tikslų, baudžiamosios ir administracinės atsakomybės atribojimo klausimas buvo analizuotas įvairiais aspektais, susijusiais su šių atsakomybės rūšių teisinės prigimties ypatumais, atsakomybės pagrindų bei sankcijų panašumais ir skirtumais. Remtasi pagrindinėmis baudžiamosios bei administracinės teisės teorinėmis nuostatomis, suformuluotomis įvairių šią temą nagrinėjusių autorių darbuose. Taip pat buvo atsižvelgta ir į kitų mokslo šakų (bendrosios teisės teorijos, teisės filosofijos, kriminologijos, sistemų inžinerijos ir kt.) siūlomus nagrinėjamo klausimo sprendimo būdus. Empirinę tyrimo dalį sudarė galiojančių Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso bei rengiamo naujo ATPK projekto normų (skyrių, straipsnių) kai kurie lyginamosios analizės rezultatai.

Tyrime daugiausia dėmesio skirta baudžiamosios ir administracinės atsakomybės teisinės prigimties analizei, taip pat veikų kriminalizavimo ar administracinės atsakomybės už jas nustatymo kriterijams pagrįsti. Nagrinėjant šiuos klausimus, remtasi *malum in se* ir *malum prohibitum* kategorijomis, atsižvelgiant į jų turinio dinamiką visuomenės ir jos vertybių raidoje. Nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų atribojimo kriterijai yra grindžiami objektyviais veikos požymiais, susijusiais su kėsinimosi objekto kaip teisinės vertybės socialine svarba, veikos pobūdžiu, jos socialiniu žalingumu bei pavojingumu, padarinių pobūdžiu bei dydžiu. Atsižvelgta ir į kai kurias kitas aplinkybes, susijusias su nagrinėjamų atsakomybės rūšių socialine bei teisine paskirtimi. Pagrįstas nusikalstamų veikų ir administracinių nusižengimų atribojimas kodeksų normose yra būtina sąlyga, siekiant užtikrinti adekvačias sankcijas ir jų sistemos darną tiek pagal kokybinius, tiek pagal kiekybinius šių sankcijų požymius.

Tyrimas užbaigtas baudžiamųjų ir administracinių priemonių darnos modelio sudarymu ir siūlymais, kaip tą modelį panaudoti rengiant naujus bei tobulinant galiojančius įstatymus

Publikuota: Čaplinskas A., Dapšys A., Misiūnas J. Baudžiamosios ir administracinės atsakomybės atribojimo teorinės problemos. „Teisės problemos“, 2004/4 (46)